

жавного регулювання малого бізнесу в Україні має бути покладений селективний підхід з орієнтацією на забезпечення вищого рівня якості розвитку малого бізнесу. До ключових напрямків активізації розвитку вітчизняного малого бізнесу в першу чергу слід віднести стимулювання МП сфери послуг і виробничих МП до взаємодії із середніми і великими підприємствами.

Література

1. Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» від 19.10.2000 р. №2063-III.
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання підприємницької діяльності» №523-IV від 18.09.2009 р.
3. «Діяльність суб'єктів господарювання» 2010 рік. Статистичний збірник, Державна служба статистики України. — К., 2011. — 454 с.
4. «Діяльність суб'єктів малого підприємництва» 2010 рік. Статистичний збірник, Державна служба статистики України. — К., 2011. — 204 с.
5. *Дрига С. Г.* Мале підприємництво України: становлення, механізми управління та підтримки: Монографія. — К.: ТОВ «ДКС центр», 2009. — 362 с.
6. Малий і середній бізнес у пошуках місця в стратегії економічного зростання в Україні: Зб. наук. статей / За ред. Я. А. Жаліла. — К.: Альтерпрес, 2002. — 118 с.
7. Мале підприємництво України: процес розвитку / Ред. Д. Ляпін. — К.: Ін-т конкурентного суспільства, 2001. — 253 с.
8. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні. Національна доповідь. Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва. — К., 180 с.
9. Статистичний щорічник України за 2010 рік. Державна служба статистики України. — К., 2011. — 560 с.

УДК 330.341.1:339.9/430

Т. О. Соболева, канд. екон. наук, доцент
кафедри менеджменту,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА НІМЕЧЧИНИ: ПРІОРИТЕТИ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

У статті розглянуто сильні й слабкі сторони національної інноваційної системи Німеччини. Наголошено на зв'язку обраних пріоритетів інноваційної політики з можливостями та загрозами в інноваційному розвитку країни.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інноваційна політика, SWOT-аналіз, інноваційний розвиток.

В статье рассмотрены сильные и слабые стороны национальной инновационной системы Германии. Особое внимание уделяется связи приоритетов в инновационной политике с возможностями и угрозами в инновационном развитии страны.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: инновационная политика, SWOT-анализ, инновационное развитие.

The article considers weaknesses and strengths of national innovation system in Germany. It emphasizes on influence of opportunities and threats for innovative development on forming national innovation policy's priorities.

KEY WORDS: innovation policy, SWOT-analysis, innovation development.

Постановка проблеми. Інноваційна діяльність є ефективним інструментом реалізації національних стратегічних планів розвитку в міжнародному та глобальному масштабах. Одночасно це означає, що позиція окремої національної інноваційної системи (НІС) перебуває під сильним впливом результатів реалізації інноваційних політик інших держав. Тому зважений та обґрунтований підхід до формування національної інноваційної політики, що спирається на оцінку та аналіз сильних та слабких сторін національної економіки у співставленні з потенціалом та бар'єрами розвитку інших країн, виступає запорукою розбудови конкурентоспроможної НІС. З цієї точки зору, корисним вважається співставлення результатів SWOT¹-аналізу різних країн, що дозволить отримати додаткову інформацію для більш глибокого розуміння світових економічних процесів, внесення коректив у власні програми розвитку, прогнозування майбутніх інноваційних трендів тощо. Вищезазначене обумовлює актуальність обраної для дослідження проблеми, яка є особливо важливою в контексті обраного Україною інноваційного шляху свого розвитку.

Аналіз останніх публікацій. Аналітичні, статистичні та інші національні джерела, сфокусовані на огляді та дослідженні успішної практики реалізації національних і галузевих інноваційних програм, ефективних інструментів досягнення корпоративних конкурентних переваг тощо, вміщують зазвичай посилання та приклади з практики німецьких компаній і діяльності уряду Ні-

¹ Аббревіатура англійських слів Strengths — сильні сторони, Weaknesses — слабкості, Opportunities — можливості, Threats — загрози.

меччини. Особлива увага приділяється пріоритетам та проблемам реалізації інноваційної політики в спеціалізованих оглядах Єврокомісії [3—7; 9].

Невирішені частини проблеми. Одночасно, спеціалізовані дослідження, принаймні українською мовою, спрямовані на поглиблене вивчення німецького досвіду управління на корпоративному чи національному рівнях, практично відсутні. Зазначене також обумовлює, на наш погляд, актуальність вивчення досвіду формування інноваційної політики такої успішної європейської країни, як Німеччина.

Метою дослідження є розгляд сильних і слабких сторін національної інноваційної системи Німеччини, а також досвіду їх врахування у формуванні пріоритетів національної інноваційної політики.

Виклад основного матеріалу. За Міжнародним інноваційним індексом¹ у 2008 р. Німеччина посіла 19-те місце серед 110 країн і 8-ме місце серед двадцяти найбільших (за ВВП) країн світу [1]. За сумарним інноваційним індексом Європейського інноваційного табло² за 2009 рік Німеччина зайняла третє місце серед 27 країн Єврозоны [2].

У докризовий період 2000-х років, незважаючи на значний відсоток безробіття, міжнародна конкурентоспроможність Німеччини зростала з кожним роком. У 2006—2007 рр. спостерігалось поступове відновлення економіки після п'ятирічного періоду застою, що покращило умови для здійснення інноваційної діяльності в компаніях через збільшення фінансування та внутрішні інвестиції в основний капітал. Сальдо в торгівлі товарами та послугами зросло до 160 млрд євро, що склало найвище значення у світі. Основною складовою ключових компетенцій у міжнародній торгівлі країни виступили наукові дослідження та наукоємні товари [3]. Успіх Німеччини на світовому ринку базувався на таких джерелах:

- висока продуктивність праці;
- скорочення витрат на соціальні виплати;
- низький порівняно з іншими країнами Єврозони рівень інфляції, що сприяло посиленню «німецького євро»;
- низький внутрішній попит обумовив низькі темпи зростання імпорту;

¹ International Innovation Index (III) [1]

² European Innovation Scoreboard (EIS), Summary innovation index (SII) [2]

- потужний технологічний рівень підприємств забезпечив високу якість та інноваційність товарів та послуг, що сприяло успішному експорту [3—7].

Успіх національної інноваційної системи Німеччини базується на розвитку комплексних інновацій на основі вже відомих технологій, таких як виробництво автомобілів, електричного та електронного устаткування, хімічного виробництва. Потужні позиції Німеччина також займає у невисокотехнологічному секторі (виробництво пластмас, текстильна промисловість, оброблення металу), в якому частка інноваційно активних компаній, так само як і витрати на дослідження та розробки значно вищі за середні показники по країнах Євросоюзу [4].

Окремим поштовхом до інноваційної діяльності в зазначених сферах економіки виступає внутрішньогалузева конкуренція. Більшість витрат на R&D¹ та інновації в цих секторах сконцентровано у великих компаніях, орієнтованих на зовнішній ринок. Біля 80 % усіх R&D здійснюється на підприємствах з кількістю персоналу більше, ніж 10 тисяч осіб.

Найбільша кількість зайнятих у сфері НДДКР (більше 30 %) працює у автомобільній промисловості. Разом із машинобудуванням, електротехнічною та електронною галузями, автомобілебудування акумулює до 70 % зайнятих у наукових і прикладних дослідженнях [8].

Більшість високотехнологічних і низькотехнологічних підприємств переорієнтували свою діяльність на обслуговування автомобілебудування, яке стало головною рушійною силою економічного розвитку країни. Таким чином, автомобілебудування сприяє розвитку інших галузей через договори постачання запчастин з металу, пластмас, продукції текстильної галузі тощо. З іншого боку, замкненість економіки Німеччини на виробництві автомобілів розглядається як слабкість НІС і потенційна загроза її розвитку в майбутньому. Така ситуація обумовлена тим, що автомобілебудуванню, як будь-якій галузі, є притаманною циклічність розвитку, і в періоди спадів і криз залежність багатьох підприємств від цієї промисловості може призвести до погіршення стану всієї економіки. Одночасно, в найближчій перспективі, швидке зростання ринку автомобілебудування, особливо у таких великих економічних системах, як Східна та Південна Азія, сприятиме розвитку цього сектору і в Німеччині.

¹ R&D (Research and Development) — науково-дослідні, дослідно-конструкторські та технологічні роботи (НДДКР)

Галузі, на які спирається економіка країни, демонструють високі показники з інноваційної діяльності, але не всі мають достатній потенціал розвитку в майбутньому. У високотехнологічному секторі спостерігається відтік капіталу до галузей з високим потенціалом майбутнього зростання: інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ), біотехнології, нанотехнології, охорону здоров'я та медичні технології (у тому числі виробництво фармацевтичних препаратів), а також наукоємні послуги. Але, розвиток таких галузей, як інформаційно-комунікаційні технології та біотехнології, поки що відбувається повільніше, ніж у США, Японії, Великобританії та скандинавських країнах. Іншою слабкістю вважаються наукоємні послуги. Витрати на ІКТ по відношенню до ВВП залишаються також нижчими, ніж у вищезгаданих країнах.

Інша проблема пов'язана із сферою освіти та підготовки висококваліфікованої робочої сили. Частка працюючих у високотехнологічних галузях Німеччини є однією з найвищих у ЄС, продуктивність праці яких є значно вищою за середню по європейських країнах. Але поступове скорочення кількості висококваліфікованих кадрів, унаслідок зниження результативності системи освіти, розглядається як бар'єр для здійснення інноваційної діяльності в майбутньому. Проблема якості освіти є особливо важливою в країнах з високим рівнем життя, оскільки висока вартість робочої сили дозволить конкурувати національним економікам в умовах глобалізації лише в тих галузях, що вимагають глибоких наукових знань, високого рівня кваліфікації та досвіду.

Виходячи із зазначених проблем в інноваційному розвитку докризової Німеччини, реалізацію інноваційної політики урядом цієї країни було спрямовано на:

- активізацію інноваційної діяльності на малих і середніх підприємствах;
- посилення зв'язку наука — виробництво, особливо спільної дослідницької роботи підприємств і державних дослідницьких установ;
- удосконалення процесів комерціалізації результатів наукових досліджень, у тому числі через створення відповідної інфраструктури;
- реформування університетської освіти через введення пов'язаних з інноваціями дисциплін, скорочення тривалості навчання та збільшення кількості населення з вищою освітою;

- збільшення фінансової підтримки прикладних досліджень у сфері нових технологій, що формують майбутній потенціал зайнятості та зростання для економіки (біотехнології, нанотехнології, медицина, нові матеріали, інформаційно-комунікаційні технології, екологічні технології);

- посилення кооперації малих і середніх підприємств при здійсненні інноваційної діяльності;

- стимулювання інноваційної активності у Східній Німеччині через заснування та підтримку регіональної інноваційної мережі, кластеризації та кооперації між промисловістю та наукою;

- посилення інтернаціоналізації НІС Німеччини, в тому числі через участь у міжнародних програмах [4—7].

Економічна та фінансова кризи привнесли додаткових проблем в інноваційний розвиток країни. Падіння обсягів продажів призвело до скорочення грошових потоків, що обумовило обмеження власних фінансових ресурсів, що спрямовуються компаніями на інновації. Одночасно ускладнилося кредитування ризикованої інноваційної діяльності комерційними банками. Скоротилися можливості фінансування інноваційної діяльності і венчурними капіталістами внаслідок падіння цін на фондовій біржі.

Внаслідок економічної кризи виникла необхідність у реструктуризації секторів економіки, більшість з яких складають основу німецької інноваційної системи: автомобілебудування, машинобудування, хімічна промисловість та виробництво електронного устаткування. Одночасно, слід зазначити, що не всі сектори економіки Німеччини суттєво погіршили свої позиції. Помітні проблеми виникали в окремих великих компаніях, як наприклад, у німецькій дочірній компанії «Дженерал Моторс» («General Motors») — Опель (Opel) (у складі цього підприємства працював найбільший науково-дослідний центр в Європі з кількістю працюючих до 7 тис. осіб). Незважаючи на різке падіння обсягів продажів, інші великі виробники автомобілів — Фольксваген (Volkswagen), Даймлер (Daimler) і БМВ (BMW), витрати на дослідження та розробки яких разом складають п'яту частину таких витрат усього німецького бізнес сектору, вже у 2009 р. звітували про зростання витрат на R&D порівняно з 2008 р. Інші великі компанії, такі як Сименс (Siemens) і Байер (Bayer), також повідомили про збільшення R&D витрат за 1 квартал 2009 року [9].

На даний момент, незважаючи на економічну і фінансову кризу, головною конкурентною перевагою німецької економіки за-

лишається спеціалізація на високих і середньо високих технологіях з ефективним виробництвом та інноваційними продуктами та послугами [2—6].

Нинішня німецька економіка будує свою конкурентоспроможність на перевагах, що демонструються такими добутками:

- спеціалізація на високих та середньо-високих технологіях у поєднанні з ефективним виробництвом інноваційних товарів і послуг;
- володіння потужною диверсифікованою науковою та дослідною базою;
- належність до країн з найбільшими інвестиціями в дослідження та розробки (R&D), найвищими інноваційними результатами у вигляді патентів, нових продуктів і високою продуктивністю;
- частка зайнятих у високо- та середньотехнологічних галузях є найвищою в ЄС;
- відсоток витрат на R&D у ВВП, а також інноваційні витрати у структурі доходів є одними з найвищих серед країн Євросоюзу;
- один з найвищих результатів за кількістю ринково-орієнтованих патентів на душу населення;
- один з найбільших у ЄС відсоток інноваційних малих і середніх підприємств з найвищою часткою нових продуктів в обсягах продажів.

Таким чином, серед переваг національної інноваційної системи Німеччини фахівці відмічають високу орієнтацію німецьких компаній на інновації. Значними перевагами німецької НІС вважаються великі інвестиції в дослідження та розробки, а також у їх упровадження; значна частка малих і середніх підприємств, що займаються інноваційною діяльністю, значна кількість заяв на патенти у розрахунку на душу населення. За переліченими показниками Німеччина посідає найвищі місця серед Європейських країн. Одночасно, спостерігаються ускладнення у фінансуванні інноваційної діяльності, особливо на малих і середніх підприємствах; частка нових продуктів в обсягах продажів підприємств є меншою за компанії інших розвинутих країн.

З огляду сильних сторін і слабостей НІС Німеччини, а також із врахуванням можливостей та загроз на міжнародних ринках, керівництвом країни було розроблено основні напрями інноваційної політики, зведені нижче у таблиці.

SWOT-АНАЛІЗ НІС НІМЕЧЧИНИ

<p style="text-align: center;">Зовнішній аналіз країни</p> <p>Внутрішній аналіз країни</p>	<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> • Лідируючі технологічні та маркетингові позиції у автомобілебудуванні-швидко зростаючому ринку у всьому світі • Міцні позиції на ринках, що розвиваються (країн-кандидатів на вступ у ЄС, Китай) • Глобалізація 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сильна залежність від автомобільного кластеру • Скорочення висококваліфікованих робочих місць • Зниження конкурентоспроможності у сфері нових технологій порівняно з іншими країнами (фармацевтика, машини та обладнання, хімічна галузь, електрообладнання) • Глобалізація
<p>Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> • Потужна орієнтація підприємств на інновації • Високий рівень інвестицій у R&D на рівні підприємств • Високі компетенції у комбінуванні та інтеграції різних технологій • Потужна наукова база та добре налагоджені зв'язки між наукою та виробництвом • Міцні позиції німецьких підприємств на міжнародних ринках • Сприятливий розмір та структура бізнес сектору для R&D • Високо кваліфікована робоча сила у промисловості 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Фінансова підтримка прикладних досліджень у сфері нових технологій ➤ Посилення зв'язку наука-виробництво ➤ Вдосконалення процесів комерціалізації ➤ Посилення інтернаціоналізації НІС Німеччини ➤ Розвиток регіональних кластерів ➤ Інтенсифікація наукових досліджень у державному секторі та активізація використання їх результатів 	
<p>Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> • Несприятливе макроекономічне середовище • Низький внутрішній попит • Бар'єри у фінансуванні інновацій на МСП та в нових компаніях (наприклад, нестача венчурного капіталу) • Спостерігається надмірне регулювання, бюрократія та негнучкі ринки робочої сили • Зниження ефективності системи освіти та науки 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Стимулювання інноваційної діяльності на малих та середніх підприємствах ➤ Посилення кооперації малих та середніх підприємств ➤ Реформування ринку праці та соціального забезпечення ➤ Реформування університетської освіти ➤ Стимулювання інноваційної діяльності у Східній Німеччині 	

Джерело: розроблено за [3—7, 9]

Переважно всі пріоритети докризових років залишаються актуальними і на поточний період, лише підсилюючи увагу та підкреслюючи їх важливість для інноваційного розвитку країни. Так, головними цілями післякризової політики Німеччини у сфері досліджень ті інновацій було визначено наступні [9]:

- виділення (2010 р.) 3 % від ВВП на розширення наукових досліджень і розробок (R & D), як у державному секторі, так і в промисловості;

- підвищення рівня досліджень і розробок у державному секторі (як в університетах, так і державних науково-дослідних організаціях);

- збереження та посилення уваги до розвитку нових та перспективних технологій. Особливий наголос на даному етапі зроблено на енергетичні технології (зокрема, регенеративні технології, такі як енергія вітру і сонячна енергія), екологічні технології, біотехнології, нанотехнології та нові матеріали, технології паливних елементів, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), медицину і охорону здоров'я, оптичні технології, космічні та авіаційні технології, а також технології у транспорті;

- збільшення залученості малого та середнього бізнесу у дослідницьку та інноваційну діяльність;

- сприяння розвитку регіональних кластерів у сфері інновацій з метою повного використання додаткових навичок і компетенцій різних суб'єктів в інноваційній системі;

- стимулювання розробки нових технологій, створення нових підприємств і розвитку молодих технологічних компаній;

- інтенсифікація трансферу наукових результатів державних науково-дослідних установ;

- підвищення якості освіти з метою врахування змін у попиті на висококваліфіковані кадри;

- заохочення інноваційної діяльності у Східній Німеччині з метою сприяння її економічної перебудови.

Таким чином, для реалізації цілей інноваційного розвитку Німеччини було виділено чотири основні напрями наукової та інноваційної політики:

- поліпшення умов для інновацій, зокрема шляхом спрощення податкової системи і зниження податкового тягаря для компаній, і шляхом зменшення бюрократичних процедур, які можуть перешкоджати інноваціям і запуску нових підприємств;

- підвищення ефективності системи освіти і науки з метою боротьби з нестачею кваліфікованої робочої сили для забезпечення доступу фірм до висококваліфікованого персоналу, а також сприяння проведенню досліджень відповідно сучасному рівню

науки та технологій, що повинно стати базою для промислових інновацій;

- сприяння інноваційній діяльності на підприємствах через механізми фінансового стимулювання, в тому числі видачу грантів для проведення державних досліджень у сфері високих технологій, на дослідницькі проекти малих та середніх підприємств;

- стимулювання та підтримка зв'язку наука—виробництво для прискорення та активізації трансферу нових знань державних установ для їх комерційного використання — ці заходи реалізуються через окремі програми, такі як дослідницькі бонуси, а також, частково, як елемент дослідницьких програм за грантами.

Висновки

1. Серед сильних сторін НІС Німеччини зазначаються висока частка інноваційних підприємств із великою кількістю патентів. Позитивний торговий баланс у високо- та середньотехнологічних галузях. Інженерна складова та відносно високий рівень освіти робітників більшості компаній дозволяє їм швидко інтегрувати нові технології (електроніка, оптичні технології) у традиційні виробництво машин та автомобілебудування.

2. До слабостей відносять нестабільний стан економіки. Як наслідок, умови фінансування інноваційної діяльності, в тому числі у малому бізнесі стають гірші (як венчурного фінансування, так і проектного фінансування). Тестування молоді свідчить про нижчий рівень освіти порівняно з іншими високорозвиненими країнами.

3. Швидке зростання ринку автомобілебудування розглядається як фактор, що створює можливості для національної інноваційної системи та сприятиме розвитку цього сектору в Німеччині. Через мережу постачання таке зростання може поширитися на інші сектори економіки країни та прискорити інноваційний розвиток у них також.

4. Відставання за окремими показниками інноваційної діяльності, і як наслідок, втрачання конкурентних позицій Німеччини у сфері нових технологій порівняно із головними конкурентами — США та Японією, виступають основними загрозами інноваційному розвитку країни в майбутньому.

5. Одним із пріоритетів, що висувуються при формулюванні інноваційної політики Німеччини, є покращення умов для фінансування досліджень та впровадження інновацій. Особливо відмічаються необхідність у фінансуванні малих та середніх підприємств, а також нових технологічних компаній. Іншим пріоритетом є посилення позицій у високотехнологічних галузях. Економічний підйом зазначених галузей вимагатиме значних інвес-

тицій в інновації, нарощування власних наукових досліджень, інтеграції високих технологій в нові продукти. Саме здатність німецької економіки конкурувати у високотехнологічних галузях та «встигати» за технологічними нововведеннями розглядаються як запорука успішної реалізації інноваційної політики Німеччини. Наступний пріоритет спрямовано на інтенсифікацію підготовки висококваліфікованої робочої сили, оскільки нестача висококваліфікованих працівників може стати серйозною перешкодою для здійснення інноваційної діяльності.

Перспективи подальших досліджень. Досвід управління інноваційними процесами такого лідера у реалізації інновацій, як Німеччина, є прикладом системної комплексної, пріоритетно-орієнтованої розбудови НІС. Корисним вважається також дослідження досвіду формування та реалізації інноваційної політики інших країн Європи, як орієнтиру — розвинених країн, так і нових членів Євросоюзу, досвід яких є більш відповідним реаліям становлення НІС України.

Література

1. The Innovation Imperative in Manufacturing. How the United States Can Restore Its Edge / BCG, The Manufacturing Institute, The National Association of Manufacturers (bcg.com). — March, 2009. — 30 p.
2. European Innovation Scoreboard 2009. Comparative Analysis of Innovation Performance [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.proinno-europe.eu/metrics>
3. INNO-Policy TrendChart — Innovation Policy Progress Report Germany 2008 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.proinno-europe.eu/page/innovation-and-innovation-policy-germany>
4. INNO-Policy TrendChart — Innovation Policy Progress Report Germany 2007 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.proinno-europe.eu/page/innovation-and-innovation-policy-germany>
5. INNO-Policy TrendChart — Innovation Policy Progress Report Germany 2006 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.proinno-europe.eu/page/innovation-and-innovation-policy-germany>
6. INNO-Policy TrendChart — Innovation Policy Progress Report Germany 2005 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.proinno-europe.eu/page/innovation-and-innovation-policy-germany>
7. INNO-Policy TrendChart — Innovation Policy Progress Report Germany September 2004 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.proinno-europe.eu/page/innovation-and-innovation-policy-germany>
8. *Старокадомский Д. Л.* Инновационная политика Германии: достижения и проблемы лидера Европы / Д. Л. Старокадомский, А. С. Мальшев // Наука и инновации. — 2008. — № 1. — С. 107—114.

УДК 338.439.02:631.57

Т. В. Стройко, канд. екон. наук, доцент,
Миколаївський державний аграрний університет

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В АГРОПРОДОВОЛЬЧІЙ СФЕРІ

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто основні теоретико-методологічні аспекти розвитку інфраструктурного менеджменту агропродовольчої сфери. Визначено основні складові та елементи інфраструктури агропродовольчої сфери та їх вплив на формування сучасного інфраструктурного менеджменту.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інфраструктура, менеджмент, агропродовольча сфера, інституціональна інфраструктура, конкурентоспроможність, економічне зростання

АННОТАЦИЯ. В статье рассмотрены основные теоретико-методологические аспекты развития инфраструктурного менеджмента агропродовольственной сферы. Выделены основные составляющие и элементы инфраструктуры агропродовольственной сферы и их влияние на формирование современного инфраструктурного менеджмента.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: инфраструктура, менеджмент, агропродовольственная сфера, институциональная инфраструктура, конкурентоспособность, экономический рост.

RESUME. The article describes the main theoretical and methodological aspects of the infrastructure management agrofood sector. The major components and infrastructure elements highlights of agrofood sector and their impact on the formation of the modern infrastructure management.

KEYWORDS: infrastructure, management, agrofood sector, the institutional infrastructure, competitiveness, economic growth.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими завданнями. Однією з нагальних проблем сучасної інфраструктури є створення наукової школи інфраструктурного менеджменту, за допомогою якої можна створити методологічну базу для розвитку наукових засад діяльності інфраструктурних галузей економіки.